

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОСНОВНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Гаркавенко В. О., група УК-71

Науковий керівник: к.е.н., доцент Скоробогатова Н. Є.

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
garkavenkov20002208@gmail.com

Стабільний розвиток економіки України не можливий без росту економічних показників підприємств в країні. Аналіз даних бухгалтерського балансу підприємств дозволяє отримати інформацію про стан підприємства, забезпеченість його ресурсами, рівень заборгованості, фінансові результати тощо. У ньому представлені всі важливі показники економічної діяльності підприємства. Отже, важливо робити висновки з приводу їх зміни та динаміки, знаходити залежність між ними і прогнозувати їх подальший рух. Тоді на основі цього можна створювати принципово нові підходи до управління, що і призведе до економічного зростання не тільки окремих підприємств чи галузей, а країни в цілому. Розвиток міжнародних відносин безпосередньо впливає на діяльність підприємств, розширюючи ринки збуту з одного боку, та активізуючи конкурентну боротьбу, з іншого.

Метою дослідження є аналіз взаємозв'язку основних фінансово-економічних показників підприємств в умовах активізації міжнародних відносин. У даній роботі висвітлено проблему ефективного аналізу найважливіших показників економічної діяльності підприємств: основних засобів, обсягу виробленої продукції та прибутку як результату діяльності. Висвітлено динаміку зміни цих пунктів бухгалтерського балансу за 2016-2019 роки, важливість їх аналізу для економічного розвитку України та створено прогноз на майбутнє на основі отриманої інформації.

Основні засоби — невід'ємна складова балансу виробничих підприємств, зокрема підприємств промисловості. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну. В ході дослідження було проаналізовано дані Державної служби статистики України, що акумулюють інформацію фінансової звітності підприємств.

Здійснюючи аналіз основних засобів за 2010–2018 роки (табл. 1), потрібно зазначити, що розмір первісної вартості зростав з 2010 року до 2014 року та збільшився на 7 103 256 млн грн, проте дана позитивна тенденція дещо змінилася до 2016 року: у 2015 році первісна вартість зменшилась на 6 110 760 млн грн (або на 44,4%) та у 2016 році збільшилась на 536 051 млн грн. Показник ступеня зносу збільшувався до 2014 року, що є негативним чинником у діяльності підприємств, проте вже протягом 2015–2016 років зменшується на 23,4% та 2% відповідно (рис. 1).

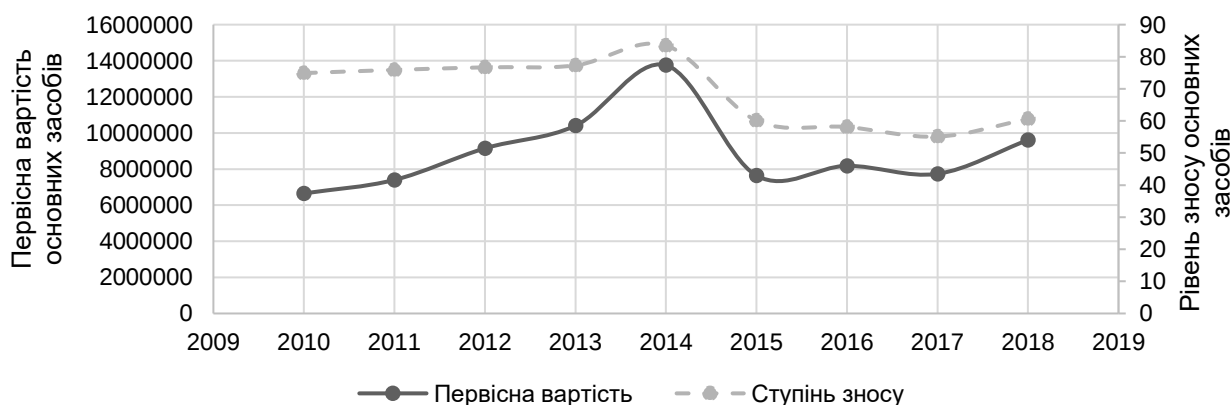

Рис. 1. Динаміка вартості основних засобів та ступеня зносу

*) Побудовано за даними [1]

Таке падіння вартості та ріст ступеня зносу у 2014-2015 рр. пов'язані, в першу чергу, з нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні в даний період. Адже через інфляцію та падіння курсу національної валюти вартість нового обладнання набагато вище первісної вартості аналогічного експлуатованого устаткування, отже, в більшості випадків переобладнання підприємств

не здійснювалося. З 2016 до 2018 ситуація була нестабільною (зниження первісної вартості, але і зниження ступеня зносу в 2017 році, та збільшення первісної вартості і ступеня зносу в 2018). Зараз загалом спостерігається позитивна динаміка. Це пов'язано з поступовою стабілізацією економічної ситуації в країні. На 2019-2020 рр. очікується збільшення вартості основних засобів, насамперед завдяки створенню привабливого інвестиційного фонду, та зменшення ступеня зносу через поступові реінновації обладнання на підприємствах.

Темпи зростання обсягу виробництва і реалізації продукції, підвищення її якостей безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства. Тому аналіз даних показників має важливе значення. Аналіз обсягів виробленої продукції дозволив виявити наступні тенденції.

За даними Державної статистики обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання стабільно зростав з 2013 по 2018 рр., незважаючи на нестабільність ситуації в країні. В середньому щорічний приріст становив 19%. Найбільше збільшення бачимо у 2016–2017 рр. — 26,4%. Частка обсягу виробленої продукції у фізичних осіб також зростала з роками. У 2013 році вона становила лише 4,8%, а у 2018 році — 9,4% [2].

Таблиця 1

Динаміка обсягу виробленої продукції, 2013–2018 роки

Роки	Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання	
	усього	з них у фізичних осіб-підприємців
2013	2593267068,2	124476821,4
2014	2885562684,7	161591530,9
2015	3449879636,6	234591765,6
2016	4217825735,2	333208149,9
2017	5328975426,2	456227284,0
2018	6207687571,8	581230254,2

*) Складено за даними [2]

На рис. 2 представлена структура виробленої продукції суб'єктів господарювання за 2018 рік.

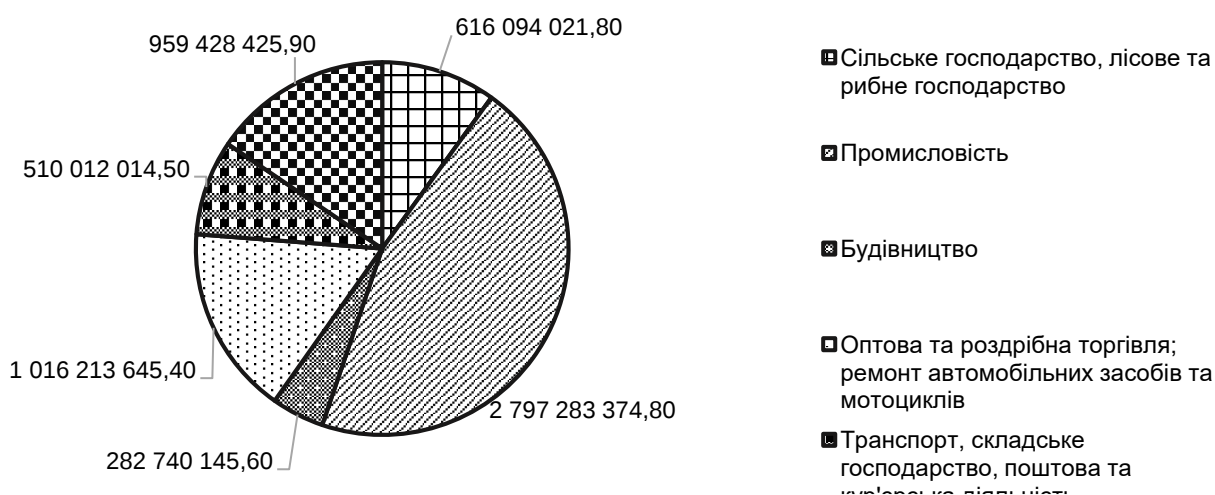

Рис. 2. Структура виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2018 році

*) Побудовано за даними [2]

У 2018 році найбільша частка виробленої продукції припадала на промисловість і становить 42,5%. Друге місце за обсягом посідає оптова та роздрібна торгівля та ремонт автомобільних засобів і мотоциклів — 16,4%. На третьому місці сільське господарство з часткою 9,9%.

Можемо зробити висновки, що стосовно обсягів виробленої продукції в Україні спостерігається позитивна динаміка. На 2019–2020 рр. прогнозується також зростання обсягів виробленої продукції при стабільних умовах розвитку, адже бачимо явно виражений зростаючий тренд.

Згідно з даними Державної статистики загальний фінансовий результат (сальдо) за перше півріччя 2019 року становив 145630,3 млн грн [3]. За аналогічний період 2018 року (перше півріччя) загальний фінансовий результат (сальдо) становив 149811,6 млн грн, що більше, ніж у 2019 році [4].

Позитивним моментом є те, що 74,4% підприємств від загального числа одержали прибуток, що загалом становить 216149,1 млн грн. Найбільша частка прибутку припадає на промисловість. Це також напряму пов'язано з найбільшою часткою обсягу виробленої продукції цією галуззю.

Найбільш збитковою ситуація була у підприємств, пов'язаних з транспортом, складським господарством, поштовою та кур'єрською діяльністю. Загальний збиток становив 2252,1 млн грн через порівняно низький рівень інфраструктури в даній сфері. Отже, в пріоритеті розвивати це направлення. [3]. Також збитковим було сільське господарство. Але це можна пояснити сезонністю даної галузі. Аналізуючи результати за 2018 рік, бачимо, що сільське господарство — прибуткова сфера [5].

За допомогою кореляційного аналізу встановлено цільний взаємозв'язок наступних показників: вартості основних засобів, фінансового результату підприємств і обсягу виробленої продукції в Україні.

Отже, коефіцієнт кореляції для фінансового результату підприємств з вартістю основних засобів і з обсягом виробленої продукції становить відповідно -0,37 і -0,39. Це свідчить про помірний лінійний зв'язок та про те, що збільшення одного показника призводить до зменшення іншого. Коефіцієнт кореляції між вартістю основних засобів та обсягом виробленої продукції — 0,92. Отже, взаємозв'язок тісний: збільшення одного показника призводить до збільшення і іншого.

Отже, в ході проведеного дослідження встановлено, що нагальним завданням становлення національної економіки України як сучасного високорозвинутого індустріального господарства є аналіз таких економічних показників, як вартість і знос основних засобів, обсяг виробленої продукції та фінансові результати підприємств. На основі даного дослідження, що спирається на дані з Державної статистики, можна зробити висновки, що всі ці показники мають позитивну тенденцію.

Найбільша частка в обсягах виробленої продукції та отриманого прибутку припадає на промисловість. Деякі галузі значно відстають і є збитковими, отже, необхідно приділити увагу їх розвитку. За допомогою кореляційного аналізу встановлено, що найбільш щільно взаємопов'язані показники вартості основних засобів і обсягу виробленої продукції. Адже, основні засоби безпосередньо використовуються у процесі виробництва, від їх стану залежить результативність, а отже, і обсяг виробленої продукції на підприємствах. Проте, на жаль, незадовільний рівень забезпеченості необоротними активами не дозволяє підприємствам максимізувати фінансові результати своєї діяльності. Причини такої ситуації залежать від макроекономічних чинників, так і від якості менеджменту підприємства [6]. Тому вважаємо необхідним приділити необхідну увагу розробці стратегії розвитку підприємства з врахуванням інноваційних технологій, які активно розвиваються та впроваджуються в умовах четвертої промислової революції, яка зараз набирає обертів по всьому світу, в тому числі й в Україні. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств дозволить їм покращити свої фінансові показники та забезпечити потенціал розвитку на майбутнє, що вкрай необхідно в умовах активізації міжнародних відносин.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики: Вартість основних засобів у 2000–2018 роках [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/voz/xls/voz06_u.xls
2. Державна служба статистики: обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2013-2018 роках [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/pssg/pssg_u/ovpsg_ek_2013_2018_u.xlsx
3. Державна служба статистики: чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2019 року [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/fin/chpr/chpr_ed/xls/chpr_ed_219_u.xlsx
4. Державна служба статистики: чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2018 року [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/chpr/chpr_ed/xls/chpr_ed_218_u.xlsx
5. Державна служба статистики: чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності у 2018 році [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/chpr/chpr_ed/xls/chpr_ed_418_u.xlsx
6. Скоробогатова Н.Є. Проблеми розвитку підприємництва в реаліях української економіки // Проблеми системного підходу в економіці : збірник наукових праць, НАУ. — 2017. — 4 (60). — С. 119 — 124. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/4_60_2017_ukr/17.pdf